

4/2023

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

Vlastimil Sobota, L1, 2021

Vlastimil Sobota, L1, 2020

Vlastimil Sobota, L1, 2016

ZAČALO TO DOMOVNÍMI ZNAMENÍMI Rozhovor s jubilujícím výtvarníkem Vlastimilem Sobotou

S exlibris Vlastimila Soboty mě seznámil můj zesnulý příbuzný a kamarád Jirka Hlinovský, když mě přivedl do Spolku sběratelů a přátel exlibris. Opatřil mi „modrou“ knížku Jana Langhammera *Současní tvůrci exlibris z okruhu SSPE* a řekl mi: „Jedno exlibris od Jirky Boudy už máš a druhé si vyber podle této knížky. Projdi si jednotlivé autory, a které obrázky se ti budou líbit, řekni mi a já ti zprostředkuji kontakt.“ Očarovalo mě exlibris od Vlastimila Soboty (s teploměrem) a moje druhé exlibris s Francisem Drakem bylo od něj. Od té doby pak zhotovil pro mě i moji manželku několik dalších knižních značek a novoročenek. Vlastimilovi jsem v naší malšické galerii v rámci jeho

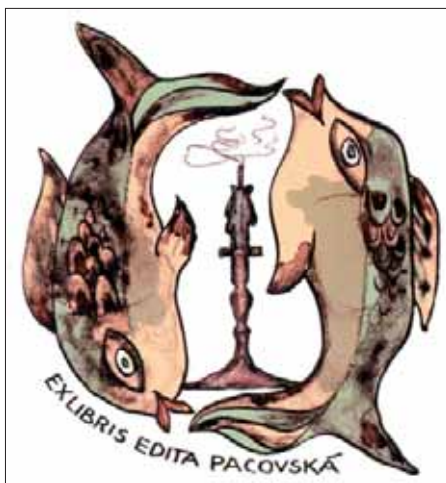

Vlastimil Sobotá, Malšice, 2023,
foto A. Sassmannová

Členský průkaz SSPE Vlastimila Soboty z r.1971

životních jubileí uspořádal dvě výstavy. Dokonce pro tuto galerii a knihovnu vytvořil pěkná loga, která se moc líbí. S V. Sobotou náš Spolek spolupracuje již mnoho let. Já sám jako člen výboru jsem zažil jeho spolupráci při gratulačních grafikách (jednu s modrým koněm jsem dostal k narození

Vlastimil Sobotá, L1, 2023

nám), ke stému výročí vzniku SSPE v r. 2018 vytvořil diplomy pro sto zasloužilých členů a rovněž nám pomohl při tvorbě katalogu mezinárodní soutěže v tvorbě exlibris u příležitosti 37. kongresu FISAE v Praze v r. 2018. V. Sobotá vytvořil rovněž loga k devadesáti a sto letům SSPE. V kapele Litografíčanka sobě hraje na baskytaru či bendžo při ver-

nisáží a životních jubileích svých kolegů výtvarníků.

K jeho letošním sedmdesátinám jsem mu položil několik otázek:

Jaká byla tvá cesta ke kresbě?

Jako každé dítě jsem začal kreslit již v předškolním věku a pak ve škole mě kreslení bavilo. Střední školu mi vybrali rodiče. Táta pracoval v nakladatelství ORBIS, kde v budově byla i tiskárna (tenkrát to byla Státní tiskárna). Někdo mu poradil grafickou školu, že pak budu mít uplatnění v polygrafii (můžu dělat třeba i mistra v tiskárně nebo pracovat v nakladatelství). Začal jsem chodit do LUŠ na kreslení, protože na gra-

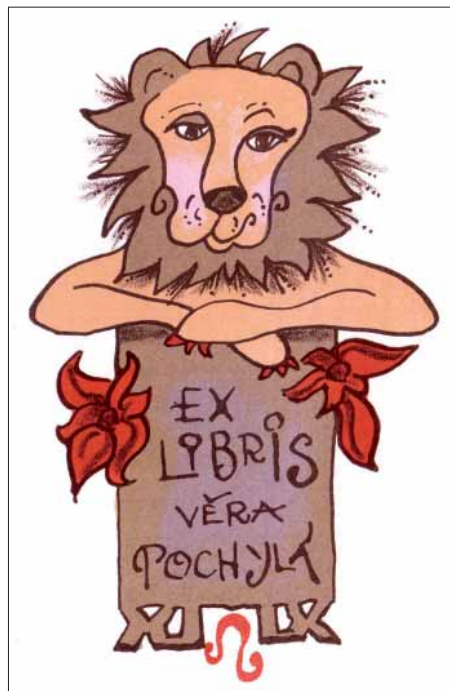
Vlastimil Sobota, L1, 2021

fickou školu se dělaly talentové zkoušky. V roce 1969 jsem byl přijat na Střední průmyslovou školu grafickou (SPŠG) v Praze. Hned jsme dostali za úkol udělat nástěnný kalendář, což znamenalo 13 obrázků. Dostal jsem nápad zobrazit v kalendáři pražská domovní znamení. Chodil jsem po tehdy liduprázdné Malé Straně a měl jsem za chvíli hotovo. Kalendář měl úspěch, a tak to všechno začalo.

V roce 1971 jsem četl ve Večerní Praze malý článek, že Spolek sběratelů a přátel exlibris

se schází v paláci Savarin Na Příkopě. Zašel jsem se tam podívat a velmi mě to zaujalo. Tak jsem se od léta roku 1971 stal členem tohoto spolku. Členství jsem později přerušil, ale nyní jsem opět členem.

Studoval jsi písmo a na tvých exlibris a novoročenkách je písmo důležitou

Vlastimil Sobota, L1, 2023

součástí, perfektně doplňuje obrázek.

Jaký je tvůj názor na písmo na exlibris?

Náš třídní učitel Bohuslav Blažej, typograf a kaligraf, nám doporučil jako dobrovolný předmět kaligrafii. Začali jsme v prvním ročníku všichni, celá třída, a ve čtvrtém ročníku jsme končili pouze tři. Toto studium kaligrafie mi dalo hodně. Typografie se mi velmi hodila při práci v různých redakcích. Pokud jde o písmo na užité grafice, je vhodné písmo k obrázku velmi důležité. Nevhodné písmo může zkazit obrázek a třeba i celé exlibris.

Jaký máš názor na digitální techniku při tvorbě exlibris?

O digitální technice v grafické tvorbě si nemyslím nic dobrého, do grafiky nepatří, je to degradace výtvarné tvorby. Ten, kdo si dnes pořídí k počítači kreslicí programy se stane výtvarníkem? To je můj názor. Dál to nechci rozebírat.

Vlastimil Sobota, L1, 2020

Tvá exlibris jsou veselá a plná života. Jak je tvoříš, kudy vede cesta od zakázky objednatele přes nápady a skici až k hotovému dílu?

Často, když si s manželkou o něčem povídáme, přijde nápad na obrázek a již se mi plní blok skicami. Člověk se musí dívat kolem sebe a vnímat svět pozitivně, s vtipem a nadsázkou. Rád používám litografii. Litografie se mi zdá velmi zajímavá a náročná. Z počátku jsem chtěl kamenotisk tisknout, a tak jsem se po škole šel vyučit tiskařem. Pak však převážila vlastní výtvarná tvorba. Na litografickém kameni se musí přizpůsobit barevnost u všech současně tištěných exlibris. Vytisknutím poslední barvy dojde k finálnímu barevnému sladění všech obrázků. Je to velmi napínavé a vzrušující, protože do poslední barvy není výsledek, který je nevratný, zřej-

mý; práce musí být profesionální. Můžete si toto užít u počítačové grafiky? Kromě litografie jsem některé své grafiky včetně exlibris vytvořil technikou suché jehly.

K tvým sedmdesátým narozeninám můžeme trochu bilancovat. Od kdy tvo-

Vlastimil Sobota, L1, 2023

říš exlibris, kolik jsi jich zhotovil, máš některá více oblíbená nebo máš všechny stejně rád?

Děkuji za věcné připomenutí, jak dlouho jsem na světě. Moje první exlibris vzniklo v roce 1985 a do dnešní doby jsem jich vytvořil 134 a k tomu desítky novoročenek. Každý obrázek vzniká pro jiného člověka. A co člověk, to jiná povaha, jiný požadovaný motiv. Všechny svoje knižní značky i novoročenky mám rád, jsou to moje děti. A exlibris, stejně jako děti, když dospějí, odcházejí do světa a žijí svým samostatným životem, a to mě uspokojuje.

Kde své litografie tiskneš?

Třebaže mám celý život jednu manželku, tiskaře jsem měl dva: Honzu Kejklíře a Martina Boudu. Postupně pro mě tiskli v litografické dílně v Říčnické ulici čp. 11, v domě, v němž žili a psali bratři Čapkové. Touto dílnou prošla plejáda významných grafiků, např. Cyril Bouda, Kamil Lhoták,

je na SPŠG v Praze (1969–1973) a u Jiřího Veškry na SOŠV zvané Hollarka (1987–1989). Pracoval v tiskárně, byl propagačním výtvarníkem a výtvarným redaktorem v redakcích novin a časopisů. Spolupracoval s předními deníky a časo-

Vlastimil Sobota, L1, 2023

Oldřich Kulhánek, Ludmila Jiřincová, Tomáš Bím a Adolf Born. Je to kouzelné místo a daří se v něm krásným obrázkům. Je tam genius loci, to se projeví.

Otázky kladl Alois Sassmann

Vlastimil Sobota se narodil 1. 12. 1953 v Praze. Studoval u Bohuslava Blaže-

Vlastimil Sobota, L1, 2021

pisy. Zaměřuje se na grafiku a grafický design. Ve volné a drobné grafice užívá figurální a krajinné motivy, v jeho malířském díle se objevují i zátiší. V druhém díle portugalské Contemporary International Ex-Libris Artist je mu věnována oceňující studie. Zastoupen je ve sbírkách těchto institucí: Frederikshavn Kunstmuseum og Exlibrissamling v Dánsku, Muzeum hracích karet v Issy-les-Moulineaux ve Francii, Zámecké muzeum Malbork v Polsku, Spolek Exlibris Wereld v Nizozemsku, Trakaiské historické muzeum v Litvě, Mezinárodní centrum exlibris v Sint-Niklaas v Belgii, Památník národního písemnictví v Praze, kulturní dům v Guadalupe v Mexicu City, Galerie města Bratislavy a jinde.

Alois Sassmann

UMĚLECKÝ TISKAŘ JAN MAULER

Jan Mauler, 2012, foto J. Šulc

Zdá se mi to nemožné, že Jendovi Maule-
rovi je už devadesát let, oslavil je 22. pro-
since 2023. Narodil se v Kostelci na Hané,
ale přestěhoval se do Moravské Třebové,
kde prožil převážnou část svého života;
oženil se zde a vychoval se svou ženou
dvě děti.

Nebudu se rozepisovat podrobně o tvém
životě, to už učinili moji předchůdci, a i já
v několika Knižních značkách. Přesto mi
dovol připomenou tvoje záslužné činnos-
ti uměleckého tiskaře, sběratele grafiky,
organizátora výstav grafiky a přednášek
o grafice – ještě nedávno jsme absolvovali
tvoji besedu o grafice v rámci University
třetího věku a měla moc pěknou odezvu.
Jako člen Komise památkové péče v Mo-
ravské Třebové ses zasloužil o uspořádání
řady fotografických výstav, např. *Morav-
ská Třebová, jak ji neznáte*, a to nejen jako
organizátor, ale také jako autor vystave-
ných fotografií.

Za svoji práci pro město, které si váží nejen
milovníci a sběratelé grafiky, ale celá zdejší
kulturní veřejnost, jsi právem obdržel
7. června 2011 *Cenu města 2010*, jako
osobnost roku s nejvyšším počtem nomi-
nací.

Jaroslav Tvrdoň, C1, 1990

I když ti zdraví moc neslouží a musíš se
starat také o manželku – stále máš zájem
o dění kolem grafiky, rád se zúčastňuješ
zdejších akcí a sděluješ nám své náměty
a poznatky. Jsme rádi, když mezi nás při-
jdeš a zavzpomínáš na všechny ty, kteří
jsou pro celou řadu z nás už vlastně his-
torickými postavami, se kterými ses setkal
a jejichž grafické desky jsi tiskl. Jmenujme

alespoň některé z nich: Ladislav Rusek, Jindřich Pileček, Jiří Hadlač, Oldřich Kulháněk, Vladimír Komárek a celá řada dalších. Děkujeme ti za tvou tiskařskou práci a za propagaci grafiky a přejeme ti hlavně zdraví a neutuchající elán a energii, kterou dodáváš i nám mladším.

Za tvé přátele Marie Moravcová.

MALÍŘŮV ŽIVOT NIKDY NEKONČÍ ...
PhDr. Petr Tamchyna (1943–1980),
akademický malíř a historik umění

Petr Tamchyna

Akademický malíř, grafik, ilustrátor a historik umění PhDr. Petr Tamchyna patřil k poválečné generaci umělců, kteří vyrůstali v socialistickém Československu. V jeho tvorbě se projevovalo uvolnění „zlatých“ šedesátých let i myšlenky Pražského jara. Narodil se 23. listopadu 1943 v Praze v rodině s uměleckořemeslnou tradicí. V literatuře a na internetu bývá mylně uváděn jako místo jeho narození Turnov. Chybu opravil jeho bratranec Vratislav Mareš. Petr Tamchyna se narodil v Praze, ale město Turnov a Český ráj si oblíbil již v dětství a v mládí, protože tam

pravidelně navštěvoval svého dědu, který byl brusičem drahokamů. Tamní příroda ho inspirovala a vznikaly tam soubory obrazů k jeho výstavám. Po dokončení střední výtvarné školy v roce 1961 začal studovat Akademii výtvarných umění v Praze (V. Tittelbach) a souběžně i dějiny umění a estetiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Studia uzavřel doktorátem z filosofie, ale pak se již zcela věnoval malířské práci a grafice. V ní spojil své dvě lásky:

Petr Tamchyna, P1, P. f. 1973 J. Zachovalová

umění a historii. Rád se inspiroval českou minulostí od středověku přes rudolfínskou dobu až po období secese. Tato období spojil výtvarně ve svém díle a vytvořil si tak vlastní osobitý styl. Inspirovala ho česká krajina, zejména okolí Turnova s řekou Jizerou, ale také Telč, kde si v letech 1972–1976 pronajal světnici ve věži kostela sv. Jakuba. Vznikala zde díla plná něhy a krásy. Vytvořil i pohlednice Telče. Účastnil se četných kolektivních výstav, např. výstavy mladé generace v Galerii Mladá fronta v Praze, samostatné výstavy měl v Jičíně, Duchcově, Telči, Táboře, Dačicích, Turnově a Liberci. Mezinárodního úspěchu dosáhl na Bienále grafiky v Lublani v roce 1967, kde získal stříbrnou medaili za ilustrace ruské klasické prózy. V roce 1972 získal čestné uznání na Mezinárodní přehlídce ilustrační a užité grafiky v Brně. Pro veřejnost pořádal přednášky o slavných českých malířích, např. pro tel-

čské občany připravil přednášky s barevnými diapozitivy o rodině Mánesů a Antoinu Chittusim.

Věnoval se intenzívně ilustraci, ilustroval např. román Ladislava Fukse *Variace pro temnou strunu* či knihu Stanislava Rudolfa *Julie v každém okně*. Jeho kresby otiskovaly časopisy *Světová literatura*, *100+1 zahraničních zajímavostí*, *Tvorba*, *Mladý svět*, *Rozhlas*, *Pressfoto* aj. Věnoval se i malbě, pracoval v oleji, temperě a pastelu.

Několik let pracoval ve Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody, kde pomáhal při rekonstrukcích a restaurátorských pracích. Tam jej v srpnu 1968 zastihla okupace Československa vojsky

Petr Tamchyna, L1, 1975

Varšavské smlouvy. Během krátké doby vytvořil sérii letáků, v nichž vyjádřil odpor k invazi. Tyto kresby byly rozmnožovány na cyklostylu. Používal na nich symboly české státnosti (sv. Václav, svatováclavská koruna, český lev). Kresby doprovázel vhodnými citáty, básněmi Františka Halase a seznamy obětí okupace, někdy pře-

loženými do ruštiny. Aby se vyhnul těžké normalizační mašinérii proti aktérům z let 1968–1969, dobrovolně odešel ze Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody. Rozhodl se pro tehdy nejednoduché řešení, stal se umělcem na volné noze, jímž zůstal až do své tragické smrti. V grafice používal litografii, sítotisk, kom-

Petr Tamchyna, L1, 1973

binované techniky a typografii. V letech 1973–1978 vytvořil přes 50 exlibris pro domácí i zahraniční sběratele, většinou v litografii, perokresbě (zinkografii) i serigrafii. V roce 1978 vytvořil pro mezinárodní kongres sběratelů exlibris ve švýcarském Luganu několik pérovek exlibris, ale ty se bohužel v liberecké tiskárně ztratily a nové přišly do soutěže pozdě. Pro naše a zahraniční sběratele a přátele tvořil rovněž novoročenky. Petr Tamchyna se s úspěchem zúčastňoval i akcí Svazu českých výtvarných umělců. Zemřel mlád v 36 letech, a to nešťastnou náhodou v Praze dne 1. května 1980. Je pochován na Mariánském hřbitově v Turnově u zdi kostela. Alois Sassmann

Použitá literatura a internetové zdroje:
BÁRTA, Milan. *Vaše letáky a bodáky nás nepřesvědčují. Protiokupační letáky Petra*

Tamchyny v srpnu 1968. Paměť a dějiny č. 2/2016.

HRADEČNÝ, Otakar. *Zemřel mladý výtvarník Petr Tamchyna*. Zprávy SSPE č. 2–3, 1980, s. 22–23.

TAMCHYNA, Robert. *Strýc, strýček*. Katalog k výstavě v Turnově roku 1990.

VENCL, Slavomil. Heslo Petr Tamchyna, s. 237. *Moderní exlibris v českých zemích*. Nová tiskárna Pelhřimov, 2018.

VESELÁ, Terezie – MACH, Petr. *Tamchyna Petr*. [https://www.telc.eu/Vzpomináme_na_20_století_\(P._Tamchyna\).Telčské_listy_č._5/2010](https://www.telc.eu/Vzpomináme_na_20_století_(P._Tamchyna).Telčské_listy_č._5/2010).

TŘICET LET OD SMRTI

LADISLAVA LAPÁČKA (1920–1993)

Ústecký malíř Ladislav Lapáček se narodil 22. 6. 1920 v Pusté Rybné, kousek od Poličky, a zemřel den před Štědrým dnem 23. prosince 1993 v severočeské metropoli, kterou nikdy trvale neopustil; dožil se 73 let. Vystudoval AVU v Praze u prof. V. Sychry (1949–1955). Na malování mu později nezbývalo příliš času a své práce vystavoval velmi zřídka. Těžištěm jeho tvorby byla grafika a kaligrafie. Opatřil si litografický lis a kreslil na litografický kámen – nejčastěji žádanou užitou grafiku (veduty města Ústí nad Labem – občas s městským znakem, diplomy *Budovatel okresu Ústí nad Labem*, zdravotice, čestná uznání na objednávku stranických funkcionářů, plakáty). Pořádal výtvarné kurzy pro mladé talenty a už od poloviny 50. let vedl kroužek malířů-amatérů v chemičce. Později s nimi pokračoval ve svém ateliéru, který mu byl zřízen v novostavbě Domu kultury. Oblíbené malířské kurzy zde vedl až do své smrti. Rád tam docházel jeho kamarád Mirek Matouš, neboť se téměř vždy mezi začátkami-vý-

tvárnice našly ochotné modelky pro kresbu ženských aktů. Původně vyučený litograf M. Matouš získal L. Lapáčka pro tvorbu pro sběratele, kterým pak vytvořil desítky novoročenek a exlibris. Prvním objednavatelem byl Ing. J. Soukup v r. 1987. Námětově převládaly ústecké motivy, ženské akty, plachetnice na Labi, řecká mytologie, ale tvořil i abstraktní kompozice. Sám vlastním dva větší grafické listy provedené technikou barevné litografie: *Benátky*, 36 × 15 cm, kde se užaslým gondoliérům vynořuje z laguny mořská panna a *Mušle s torzem aktu*, 41 × 21 cm. Jeho dílo je zastoupeno

Ladislav Lapáček, L1. 1981

ve sbírkách Ministerstva národní obrany a v Severočeské galerii výtvarného umění v Litoměřicích. Nelze opomenout jeho realizace v architektuře – sgrafita,

a především skleněné mozaiky. Z prvního zadání vzešel návrh sgrafita *Svět filmu* pro fasádu kina Hraničář z r. 1960 a pak už následovaly mozaiky z mačkaných skleněných prefabrikovaných dílů. V zasedačce Technického a zkušebního ústavu stavebního, pobočky Teplice, se v současnosti restauruje poškozená abstraktní mozaika *Zkoušení a certifikace* z r. 1977; známé jsou mozaiky pro Mateř-

milovníky vodních sportů zůstávají tyto mozaiky zcela anonymní; jsou to však trvalé připomínky angažovaného tvůrce minulého století – Ladislava Lapáčka.

Jiří Ort

EXKLUZIVNÍ VYDÁNÍ FDC

Výzdoba poštovních obálek, kterými Česká pošta zpravidla doprovází vydání svých poštovních známek – FDC (first day cover) často představuje nedocenené skvosty. Přitom se jedná o grafické originály, které vznikají společným úsilím výtvarníka a uměleckého rytce, obdobně jako to známe z tradice dějin umění. Československé a nyní české poštovní známky vynikají vysokou estetickou úrovní proto, že je u nás navrhují renomovaní umělci a definitivní podobu jim dávají opravdoví mistři rydla. Při vši vysoké umělecké úrovni je poštovní známka objektem umění aplikovaného. Slouží přesnému účelu, musí splňovat zadání a tvůrce je vázán řadou podmínek. Naproti tomu FDC poskytuje poměrnou

Ladislav Lapáček, L1, 1986

skou školu v Litvínově z r.1972 a pro 25. základní školu na sídlišti Severní Terasa s motivy slunce, balónu, vzducholoďe a stromu. Na termálním koupališti v Brně v budově šaten je mozaika *Rackové* z r. 1986 s motivem pěti letících racků nad mořským pobřežím a kruhová kompozice *Plachetnice* z r. 1981 na vstupní stěně do areálu a na koupališti Klíše na stěně u dětského bazénu je mozaika *Vodní svět* z r. 1985 o rozměrech 3,5 × 12 m, rekonstruovaná v r. 2015. Pro současné

První koněspřežná tramvajová linka, Milan Bauer, rytec Jaroslav Tvrdoň, C1, 2019

volnost – samozřejmě v rámci tématu. Rozměry jsou větší a je tu prostor dopovědět třeba to, co se na známku nevešlo. Často i penzum rytecké práce vysoce převyšuje samotnou známku. Taková FDC, která jsou samostatnými autorskými kompozicemi převedenými z originální kresby do originální rytiny mají nepochybně hodnotu drobné umělecké grafiky po-

Hrad a zámek Frýdlant, Jan Kavan, rytec Václav Fajt, C1, 2017

dobně jako třeba exlibris. Pro jejich plné vyznění se Česká pošta rozhodla vydat originální rytiny exkluzivně ve formě malých samostatných grafických listů řazených do souborů na způsob komorní bibliofilie. V květnu tohoto roku Česká pošta vydala komplet pěti vybraných tisků rytin z FDC s pražskými motivy. V roce 2023 se můžeme těšit ještě na jeden takový komplet z vybraných tisků rytin Miloše Ondráčka s motivy z díla Oldřicha Kulhánka. Tyto speciální komplety tisků rytin z FDC lze zakoupit v prodejně Známková tvorba, kterou najdete v budově České pošty v Jindřišské ulici, Praha 1.

Jan Kavan
Jan Kavan je dlouholetým členem SSPE, kromě volné grafiky a kresby se zabývá tvorbou exlibris. Je rovněž autorem mno-

ha návrhů poštovních známek a při České poště předsedá výtvarné komisi pro tvorbu poštovních známek.

GRAFICKÉ MINIATURY Z PRODUKCE LYRY PRAGENSIS A JEJICH TVŮRCI

Josef Liesler (1912–2005)

Dlouhověký a velmi pracovitý umělec, malíř, grafik, ilustrátor, tvůrce známek a dalších uměleckých artefaktů Josef Liesler spolupracoval s Lyrou Pragensis po celou

Josef Liesler, V kruhu Chopinových přátel, C3, 1973

Josef Liesler, Znáš onen kraj, Salon, C3, 1982

Josef Liesler, Znáš onen kraj, prémiové album, C3, 1982

Josef Liesler, *Mašinka mých snů*, C3, 1987

Josef Liesler, *Sen z galerie Pitti*, C3, 1992

dobu její existence. Vedle jeho grafických listů je třeba zmínit výjimečnou bibliofili *Kniha Zulejčina* od J. W. Goetha, kterou vyzdobil pěti vícebarevnými lepty. Také miniaturní grafiky pro návštěvníky Salonů Lyry jsou leptané, obvykle barevné v hnědých odstínech, jindy černobílé.

Josef Liesler 85, C3, 1997

Provedení odkazující na literární námět je někdy realistické, většinou ale inspirované principy surrealismu, možná i uměním starověkého Egypta.

Josef Liesler, *Sen z galerie Pitti*, C3, 1992

Roku 1973 připravil Liesler párové grafiky k pořadu *V kruhu Chopinových přátel*. Roku 1982 následovaly pravděpodobně čtyři grafiky na téma *Moje Paříž* a ve stejném roce dvojice grafik pro pořad s názvem *Znáš onen kraj*, opět na Goethovo téma. Téma bylo opakováno v prémiovém Albu 1982, do kterého Liesler vyleptal nový pár grafik. V roce 1987 oslavil umělec své 75. narozeniny v pořadu s názvem *Mašinka mých snů*, svým titulem připravil párové

Josef Liesler, *Ex libris Lyra Pragensis*, Album 1977, L1

grafiky s vyobrazením uměleckých předmětů. O pět let později podobně oslavil své 80. narozeniny v pořadu *Sen z galerie Pitti*. Účastníkům věnoval dvě miniaturní podélně orientované grafiky patrně inspirované starověkým Egyptem. Je obdivuhodné, že i k další oslavě narozenin v pořadu *Josef Liesler 85* připravil ještě v roce 1997 dvě drobné grafiky zřejmě inspirované mytologií.

K miniaturám můžeme zařadit také Lieslerovo exlibris Lyry Pragensis zařazené v albu z roku 1977, které autor provedl barevnou litografií.

Jana Parýzková

RAKOUŠTÍ PŘÁTELÉ OSLAVIDI 120 LET SVÉ EXLIBRISTICKÉ SPOLEČNOSTI Zámek Pöggstall, 28. 9. 2023

S třemi přáteli jsem na svatováclavský den přijal pozvání funkcionáře rakouské ÖEG (Österreichische Exlibris-Gesellschaft)

Max Kislínger, X2, 1977

Ing. Michaela Gryksy a navštívili jsme zámek Pöggstall v překrásném stejnojmenném městečku, ležícím na sever od města Melk. V zámku probíhala (až do 29. 10. 2023) výroční výstava *Max Kislínger, významný rakouský grafik – exlibris a příležitostná grafika*. Byla instalována v rámci oslav 120. výročí založení Rakouské exlibristické společnosti a k 40. výročí úmrtí grafika (narozen 4. dubna 1895 v Linci, zemřel 11. října 1983 v Linci). Navštěvníci výstavy byli prostřednictvím velkých panelů seznámeni s historií exlibris a se životem a dílem Maxe Kislíngera. Ve všech výstavních sálech ležely k rozebrání skládačky o Rakouské exlibristické společnosti. Z výstavy jsme byli opravdu nadšeni! Navštívili jsme tuto jubilejní výstavu v překrásném městečku Pöggstall nejen za sebe, ale i za náš Spolek. Chtěli jsme tím rovněž popřát naší sousední Rakouské exlibristické společnosti ke 120. výročí existence. Vždyť v ní našli oporu ještě před vznikem SSPE (16. 11. 1918) naši první sběratelé exlibris, pozdější zakladatelé SSPE. Naše návštěva vyvolala pozitivní, radostnou a vděčnou reakci u současného předsedy rakouské ÖEG Dr. phil. Tillfrieda Cernajseka, který projevil zájem o bližší kontakty obou společností. S panem Michaellem Gryksou jsem pak projednal některé budoucí společné aktivity.

Alois Sassmann

XVII. TRIENÁLE ČESKÉHO EXLIBRIS A SJEZD SSPE V TEPLICÍCH

Ve dnech 6. – 8. 10. 2023 se v lázeňském městě Teplice v severních Čechách konal sjezd SSPE a zároveň s ním soutěžní výstava prací českých grafiků – XVII. trienále českého exlibris. Slavnostní vyhlášení hlavních cen se uskutečnilo v Gale-

Günter Hujber, C2, C4, 2022

rii Zahradní dům 6. 10. 2023. Přítomné přivítali předseda SSPE Miroslav Petřík a představitelé města (primátor Bc. Jiří Štábl a náměstek primátora Bc. H. Hamza) a PhDr. Radka Růžičková, Ph.D., vedoucí odboru kultury a sportu.

Ceny byly uděleny odbornou porotou (předseda Pavel Piekar, členové Martina Vyšohlídková, Zbyněk Hraba a Miroslav Petřík) takto:

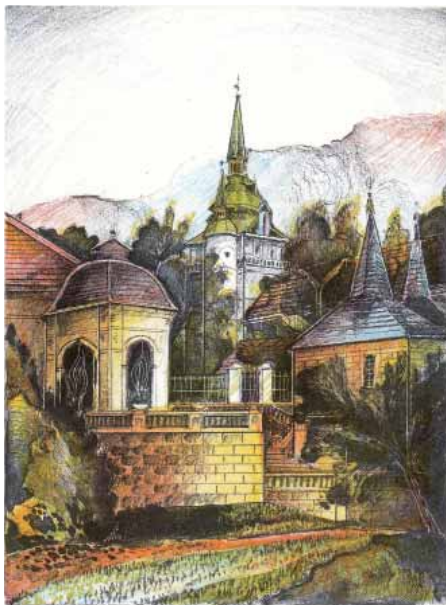
A) Umělci a výtvarníci

Grand Prix: Günter Hujber. Cena za celoživotní přínos v oblasti exlibris: Eva Hašková. Cena za přínos exlibris: Jiří Brázda, Jan Hísek a Karel Musil. Cena primátora města Teplice: Vladimír Šavel jun. Cena Památníku národního písemnictví: Jan Kocman. Cena Knihovny Národního muzea: Karel

Vladimír Šavel jun., L1, 2016

Demel. Cena SSPE: Jan Kavan. Cena předsedy SSPE: Miroslav Pošvic. Výtvarníci nominovaní na ocenění: Daniela Benešová, Petr Alois Hamppl, Pavel Hlavatý, Helena Horálková, Tomáš Hřivnáč, Oldřich Jelen, Lenka Lešňovská, Martin Manojlín, Petr Minka, Petr Palma a Martin Raudenský.

Vladimír Šavel jun., L1, 2023

B) Studenti středních a vysokých uměleckých škol

Cena XVII. trienále českého exlibris: Jakub Blecha a Valérie Jamnická. Cena předsedy SSPE: Lucia Kulčárová. Cena ředitele DDM Teplice: Mellanie Kašjak. Čestné uznání: Barbora Tomová, Veronika Valchářová a Barbora Večerková.

Po slavnostním zahájení trienále následovaly prohlídky soutěžních prací XVII. trienále českého exlibris a autorské výstavy grafik Vladimíra Šavla.

Sjezd SSPE se konal v teplém hotelu Panorama na okraji města. Zúčastnilo se jej 155 sběratelů a výtvarníků (včetně jejich

doprovodů) z 12 zemí. Nejstaršímu účastníku bylo 87 let a nejmladšímu 3 měsíce. Výměny probíhaly v příjemné atmosféře ve třech sálech. Gennadij Alexandrov, ruský výtvarník žijící v ČR, nabídl svá exlibris k prodeji a výtěžek byl věnován na pomoc Ukrajině. V sobotu 7. 10. 2023 jsme soucítili s účastníky z Izraele v souvislosti s teroristickým útokem Hamásu.

V době konání sjezdu byla v sálech, kde se konala výměna, uspořádána výstava exlibris italských umělců na 23 panelech zapůjčená italským exlibristickým spolkem (IAE) z předchozí výstavy českých a italských grafiků s názvem 23+23 v Itálii. Velkou atrakcí pro účastníky sjezdu byl sobotní výlet turistickým vláčkem do Galerie Zahradní dům. Zájem byl obrovský, takže se uskutečnily dvě jízdy. Během jízdy průvodce seznámil účastníky s historií a památkami krásného lázeňského města Teplice a během hodinové zastávky si účastníci prohlédli obě výstavy.

V sobotu se konal slavnostní večer, na němž byly vyhlášeny výsledky tomboly a konala se aukce prací, které byly vytvořeny pro XVII. trienále českého exlibris. Zvláštní poděkování za publikační činnost bylo vysloveno redaktoru Knižní značky Ing. Janu Langhammerovi, CSc.

V neděli 8. 10. 2023 dopoledne se ještě konaly výměny mezi sběrateli a setkání pak bylo zakončeno obědem. Za organizaci sjezdu patří poděkování výboru SSPE, zejména panu Miroslavu Petříkovi a paní Mgr. Jarmile Špačkové.

Alois Sassman

JANA KOTSCHOVÁ – VOLNÁ GRAFIKA, EXLIBRIS

Výstava volná grafiky a exlibris šumperské výtvarnice Jany Kotschové, která byla za-

Jana Kotschová, 2023, foto V. Provazník

hájena v galerii Městského muzea Lanškroun v sobotu 16. září 2023, představila tvorbu této výtvarnice zejména z posledního období. O autorce, ale především o její práci velmi působivě a výstižně pohovořil Ing. Pravoslav Kyselák. Přítomní návštěvníci, kterých se na vernisáži sešlo kolem sedmdesáti, si jeho slova mohli bezprostředně ověřit na vystavených dílech. Průběh akce záramovala hudba a zpěv Tomáše Wursta. Po oficiální části se účastníci vernisáže přesunuli z galerie na zámecké nádvoří. Slunečné počasí nadcházejícího babího léta a Tomášův sametový hlas tak zpříjemnily sobotní podvečer nejen účastníkům samotné akce, ale i náhodným kolemjdoucím. Úspěšná výstava byla ukončena v neděli 12. listopadu 2023. Jaroslav Čada

ADOLF KARLOVSKÝ

Spolkový časopis Knižní značka, který vychází od r. 1937, obsahuje obrovské množství zcela nebo zčásti zapomenutých informací. Při prepisování rejstříků publikací SSPE do elektronické podoby

(VENCL. S. – rejstřík 1937–1982, LANGHAMMER, J. – rejstřík 1983–2002) jsem zjistil u grafika Adolfa Karlovského, že vídeňský časopis pro genealogii a heraldiku *ADLER* uveřejnil v r. 1966 článek Franze Kubaty *Karlovsky, ein tschechischer Heraldik* s reprodukcemi jeho exlibris. Odpověď na moji prosbu o zaslání kopie článku přišla od Ulricha Schullerna z Bernu obratem. Autor článku Franz Kubat se v úvodu pochvalně zmiňuje o kvalitě českých exlibris

Adolf Karlovský, P1

vyhledávaných evropskými sběrateli. Podotýká, že sběratelé obvykle vlastní 10 až 20 exlibris na své jméno. U Karlovského se zmiňuje o čtyřiceti jím vytvořených exlibris, sedm z nich je v článku reprodukováno. Podotýká, že Karlovského tvorba exlibris je charakterizována tradicemi staré monarchie (heraldici Krahl, Ströhl), legenda je elegantně psána gotickým písmem, exlibris jsou signována gotickým

písmenem A (Adolf) a erby jsou přizdobeny figurami.

Adolf František Josef KARLOVSKÝ, rytíř von Garov, se narodil 17. 10. 1922 v Praze do rodiny herce a režiséra Adolfa Netrefy (1885–1946), kterému bylo úředně dovo-

Adolf Karlovský, P1

leno změnit si jméno na Karlovský. Jeho prapředek byl 25. 1. 1506 v tehdejší Budě povýšen králem Vladislavem Jagellonským do rytířského stavu. (4)

V roce 1940 složil A. Karlovský maturitu na odborné škole, ale vysoké školy byly za okupace zavřeny. Až po válce mohl studovat dva semestry historii jako mimořádný posluchač Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Ze skautského vlčete se za Protektorátu stává odbojář, zapojuje se do ilegálního vojenského výcviku, aby v Pražském povstání bojoval o pražský rozhlas. Po re-

voluci studuje na Vojenské akademii v Hranicích na Moravě. Pro své znalosti cizích jazyků měl být jmenován vojenským atašé v Paříži. V září 1948 byl však nadporučík Karlovský zatčen, obviněn vojenskými zpravodajci plukovníka B. Reicina z velezrady (jeho snoubenka byla Holanďanka) a odsouzen nejdříve k trestu smrti, pak „pro své mládí a zásluhy“ na 25 let žaláře. Po čistkách v komunistické justici byl po devíti letech v červenci 1957 podmíněně propuštěn, živil se manuálně, ale v roce 1962 byl znovu odsouzen, tentokrát za podvracení republiky. Po invazi vojsk Varšavské smlouvy v r. 1968 utíká do Švýcarska. Nachází zde práci, píše o nesvobodě ve vlasti, přednáší a věnuje se heraldice. Po r. 1989 byl rehabilitován, za své zásluhy postupně povyšován až do hodnosti generála. Zemřel po dlouhé nemoci 13. 12. 1995 v Basileji.

Kreslil i ve vězení, v „civilu“ se věnoval propagaci heraldiky. Pro tehdy velice oblíbený rozhlasový pořad Kolotoč napsal v letech 1965–1968 na dvě stě heraldických okének. V r. 1966 vydal *Základy heraldiky*, po odchodu z vlasti anonymně posílal své příspěvky dál. Ve Švýcarsku se vypracoval do pozice genealogického a heraldického experta. Vytvářel erbovní znaky, mj. i pro tehdejšího guvernéra Kalifornie Ronalda Regana. Dosáhl tím mezinárodního uznání. Jeho drobné grafické práce: novoročenky a exlibris (40 kusů) byly oblíbené a vyhledávané.

Vladimír Pospíšil

Literatura:

- (1) KARLOVSKÝ, Adolf J. *Základy heraldiky*. Praha: Československá společnost přátel drobné plastiky. 1966, 32 stran. Ilustroval autor.
- (2) KUBAT, Franz. *Adolf F. J. Karlovsky, ein*

tschechischer moderner Heraldiker. ADLER. *Zeitschrift für Genealogie und Heraldik*, Jänner/Februar 1966.

- (3) KARLOVSKÝ, Adolf J. *Jaká je skutečná podoba znaku Augusta z Doerrů*. *Heraldická ročenka*, Praha, 1974, s. 77–78.
- (4) KARLOVSKÝ, Adolf J. *K nobilitaci Českých z Činova*. *Heraldická ročenka*, Praha, 1980, s. 78.
- (5) MÍLOVÁ, Marie. *Znaková tvorba A. Karlovského a znak R. Reagana*. *Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze*. Ročník 10. 1990, č. 1–2.
- (6) Adolf F. J. *Karlovský znovu v Praze*. *Heraldická ročenka 1991*, s. 3–4.
- (7) KARLOVSKÝ, A. J. *Znak a popis nakladatelství a vydavatelství Tabularium Traditionis*. *Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze*. Ročník 11. 1991, č. 5–6.
- (8) PICEK, Jan. *Zemřel voják, odbojář, vlastenec: Adolf F. J. Karlovský*. *Český zahraniční časopis POLYGON*, 1996, č. 1; Polygon Verlag Zürich.

SBÍRKA EXLIBRIS VLADIMÍRA POSPÍŠILA V MUZEU REGIONU VALAŠSKO

Muzeum regionu Valašsko přijalo v září r. 2023 rozsáhlou sbírku exlibris. Svou celoživotní sbírku, kolekci více než 5500 kusů drobné knižní grafiky, věnoval muzeu Vladimír Pospíšil z Valašského Meziříčí. Mezi autory jsou ve sbírce zastoupeni významní čeští grafici, jako např. František Kobliha, Jan Konůpek, Josef Váchal, Karel Vik nebo Jožka Baruch, rodák z Krásna nad Bečvou. Nejvíce děl však pochází z období od 60. let 20. století do současnosti, od autorů Václava Bilovského, Dobroslavy Bilovské, Jiřího Boudy nebo Stanislava Hlinovského, jehož dílo je ve sbírce zastoupeno pěti sty

drobnými grafikami. Zajímavostí jsou knižní značky rakouské spisovatelky Marie Ebner von Eschenbach, která trávila čas i na moravských zámcích (např. v Lešné u Valašského Meziříčí), či hraběte Karla Emicha von Leiningen-Westerburg, které jsou nejstaršími ve sbírce. Součástí kolekce jsou i vlastní exlibris sběratele a jeho rodiny, vytvořená mezi lety 2006–2022 Jiřím Lípou, Vladimírem Šavlem, Bohumilou Václavíkovou, Karlem Tichým, Vladimírem Pecharem, Petrem Palmou, Viktorií Zika, Oldřichem Páleníčkem a dalšími současnými výtvarníky.

Vladimír Pospíšil, 2023, foto Mgr. K. Valoušková

Vladimír Pospíšil svou sbírku budoval téměř 40 let a ve sběratelské činnosti bude pokračovat i nadále, i když se teď jeho aktivity přesouvají do digitální sféry. Patří k těm sběratelům, kteří svou systematickou prací přispívají ke zpracování tématu exlibris: přispěl do listového Slovníku tvůrců exlibris vydávaného SSPE a jeho články se od roku 2012 objevují ve spolkovém časopisu Knižní značka. Sestavil soupisy exlibris Güntera Hujbera, Jany Ondrušové-Wünschové, Oldřicha Páleníčka a podílel se na soupisu Karly Ryvolové. Kromě vlastní pečlivě evidované sbírky sestavuje digitální katalog především českých exlibris (v sou-

časné době má jeho digitální verze asi 60.000 záznamů).

Muzeum regionu Valašsko ve Valašském Meziříčí spravuje ve svých sbírkách asi 800 grafických listů z doby od 18. století až do současnosti. Část sbírky (konkrétně 176 kusů) tvoří exlibris, zpravidla vázaná k regionu – autorsky nejpočetněji je zastoupen Jožka Baruch. Sbírka Vladimíra Pospíšila je proto naprosto zásadním rozšířením celé muzejní kolekce. Děkujeme!

Kamila Valoušková

ZPRÁVA ZE STUDEŇAN

Významné umělce-grafiky Josefa Váchala (23. 9. 1884 – 10. 5. 1969) a Annu Mackovou (13. 4. 1887 – 4. 5. 1969) nemusím jistě představovat. Málokdo ale ví, kde se nalézá místo jejich posledního pobytu. Strávili zde téměř 30 let společného a jistě nelehkého soužití. Půjdeme-li z Jičína valdštejnskou lipovou alejí mineme Libosad s významnou renesanční lodží, pokocháme se výhledy na sopečný Zebín, horu Tábor, hrady Bradlec a Kumburk a směrem na valdické Kartouze zamíříme obilnými lány k vesničce Studeňany, ležící téměř uprostřed Českého ráje. Váchal ji nazýval Studené Anny. Sem se roku 1939 přestěhoval se svou láskou a doživotní přítelkyní Annou Mackovou. Život na statku, který A. Macková vlastnila společně se svou sestrou (pole pronajímala), nebyl pro Váchala nijak idylický, zdejší pobyt nazýval studeňanskou klauzурou.

Váchal zde žil v obtížných podmínkách a později i v hmotném i finančním nedostatku, ale duchem zůstal svobodný. Ke konci života nemocná Anna Macková zemřela v ústavu v Nové Pace. V nepřed-

stavitelné špíně byl Váchalovi těsně před smrtí roku 1969 předán titul zasloužilého umělce. Na opačných koncích hřbitova v blízké Radimi našli oba poslední útočiště. Prý se zde občas ozývá ďábelský smích!

*Studeňany, v pozadí domek A. Mackové,
foto P. Tylínek*

Venkovský statek Macků zabrala soudružská lůza a po roce 1957 jej zbavila okolní vegetace a proměnila dvůr s hospodářskými staveními ve skladiště a parkoviště s hrdým názvem Strojní a traktorová stanice. Idyla skončila, bylo jim dovoleno zde v nuzných poměrech dožít.

A právě zde v prostorách bývalého statku Mackových uspořádal v sobotu 9. září 2023 spolek *Anna Macková, Josef Váchal a fotografové* bohatý kulturní program s následným slavnostním otevřením muzea obou umělců v nedaleké bývalé budově MNV Studeňany.

Místní rodák a zakladatel spolku Oldřich Haken provedl zájemce obcí, která je chráněna pro svou, honosnými dřevěnými štíty opatřenou, lidovou architekturu. Bývalý Mackův statek je dnes soukromý a možnost sedět přímo před domem, známým např. z fotografií Dagmar Hochové, byla tedy vzácná. Genius loci však nelze vymazat. Následovalo vystoupení žáků místní školy, módní přehlídka a vystoupení žen Sokola Radim.

Připravenou přednáškou s projekcí představil Ing. Petr Tylínek Annu Mackovou jako praktickou a pragmatickou, ale i romantickou a krásnou ženu se schopností odolávat Váchalovým náladám. Macková svým výtvarným školením, zájmem o přírodu, studijními pobyty, účastí na tuzemských i zahraničních výstavách dostatečně prokázala svou schopnost osobité umělecké tvorby. Dokonale si, i díky Váchalovi, osvojila základy rytí a tisku vícebarevného dřevorytu. Žádné avantgardní –ismy v její tvorbě nenajdeme, ani autoportrét. Spolu s Kruhem výtvarných umělkyní se roku 1929 účastnila Výstavy ženského umění československého v Buenos Aires. Byla aktivní členkou SSPE, Syndikátu výtvarných umělců československých, Svazu čs. výtvarných umělců, SČUG Hollar a Spolku českých bibliofilů. Mezi roky 1918 až 1928 vydala pět souborů exlibris. Celkově bylo napočítáno na 230 exlibris. Její grafické cykly *Korčula, Zvířátka* či *Prášilská papírna* jsou kvalitativně srovnatelné s tvorbou Váchalovou. Svoji přednáškou se P. Tylínek snažil poodhalit některé detaily z jejího života a na ukázkách její tvorby se pokusil o její uměleckou rehabilitaci; monografii by si určitě zasloužila.

Mgr. Hana Klimešová, kurátorka sbírek v Regionálním muzeu v Litomyšli (pod

keré patří také Portmoneum – Muzeum Josefa Váchala) pak navázala přednáškou o životních peripetiích, tvorbě a odkazu Josefa Váchala. Jeho osobnost je dostatečně známa nejen široké veřejnosti, ale i spekulantům na trhu s uměním. Byl nespoutaný živel, stále něco vymýšlel, zkoušel, experimentoval a provokoval. Annu Mackovou si někdy dobíral, ale vždy uznával její tvorbu. Ve svém *Receptáři barevného dřevorytu* o ní píše jako o „žačce, která dospěla v samotný střed mé práce dřevorytecké, kterou nikterak epigonsky nepřevzala, neboť těžiště její rytiny stálo a stojí na grafickém pojetí zcela jiném, ve vzdáleném směru opsaném. <—> Mackové, pracující v mé dílně na svém tiskařském stroji, nemohlo ujít řemeslné zdokonalování rytby a tisku.“

Dnes je grafická tvorba Váchalova součástí nejen naší, ale i evropské výtvarné kultury.

Dvojice Anna Macková a Josef Váchal má nyní v budově bývalého MNV Studeňany, přímo v autentickém prostředí jejich pobytu, své malé muzeum, jediné u nás, Věnuje se jejich dosud dostatečně neprobádané životní etapě na statku v Studeňanech během 2. světové války a v drsné době komunismu. K vidění jsou zde zajímavé rodinné dokumenty, např. žádosti o přiděly uhlí, rozhodnutí o převlastnění majetku, doklady o chování spoluobčanů. Několik tiskařských štíčků, ukázky z díla a odkazy v dobovém tisku výstavu doplňují. Po telefonické domluvě bude přítomen odborný průvodce, rodák z obce. V přípravě je skromný audiovizuální program. Doporučuji všem návštěvu tohoto krásného koutu Českého ráje.

Petr Tylínek

ČTYŘI GENERACE RODU BOUDŮ NA VÝSTAVĚ V GALERII FRANTIŠKA PETERKY V MALŠICÍCH

20. 9. – 24. 11. 2023

Ve středu 20. 9. 2023 se v Galerii Františka Peterky v městysu Malšice (u Tábora) konala vernisáž výstavy *4 generace Boudů*. Vystaveny byly grafiky čtyř generací umělců z této rodiny, z nichž všichni také tvořili či tvoří exlibris: Cyril Bouda – Jiří a Jana Boudovi – Martin Bouda – Matěj a Anežka Boudovi.

Martina, Matěje a Anežku Boudovy a velký počet účastníků vernisáže přivítal kurátor galerie Alois Sassmann, který pohovořil o historii rodu Boudů a rodů jejich manželek: Suchardů a Šimonů. První manželka Cyrila Boudy, Eva, rozená Šimonová, byla dcerou T. F. Šimona, jednoho ze zakladatelů moderní české grafiky, a sestrou Pavla Šimona (1920–1958), autora mnoha exlibris.

Po hudební vložce, kterou zahrála rodinná kapela Boudů s účastí dalšího výtvarníka, Vlastimila Soboty, přečetl dr. Karel Žižkovský svoji *Pohádku o rodu Boudů*. Starostka městyse Malšice paní Miloslava Šebková, MBA, předala účinkujícím knihu o Malšicích spolu s ochutnávkou

Malšice, zleva Anežka, Matěj a Martin Boudovi, vzadu V. Soboty, foto A. Sassmannová

místního dobrého piva. Následovala opět hudba kapely rodiny Boudů a pak prohlížení vystavených grafik a pohoštění, které připravil městys. Na vernisáži byla v prodeji kniha *Poutnický deník* od Jiří Boudy s jeho ilustracemi, která pojednává o jeho cestách na kole z Prahy do Santiaga de Compostela a do Paříže. Rovněž byly v prodeji tři kalendáře s obrázky od Jiřího Boudy pro příští rok 2024, kdy by se dožil devadesáti let. Výstava byla zajímavá i tím, že byly vystaveny knižní ilustrace Cyrila Boudy a Martina Boudy. Výstava byla pořádána ve spolupráci se Spolkem sběratelů a přátel exlibris, neboť kurátor galerie je místopředsedou Spolku. Výstava byla přístupná v otevírací době knihovny.

Alois Sassmann

tohoto významného grafika a člena SSPE. Výstava v muzeu byla pro oslavence překvapením. Připravili ji ředitel galerie Leszek Samiński a sběratel knižních značek Władysław Owczarzy. Zbigniew Kubeczka vytvořil více než 1800 knižních značek. Vystaveno jich bylo asi 400 na padesáti panelech. Většina z nich pocházela ze sbírky W. Owczarzyho.

Vernisáž proběhla za velkého zájmu odborníků, veřejnosti i médií. Opět se ukázalo, že výtvarník je uznávanější a populárnější v Polsku než u nás. Mezi mnoha gratulanty nechyběli ani jeho přátelé, členové SSPE: Mieczysław Bieleń z Varšavy, Stanisław Šereda z Šenova a Patrik Váverka z Přerova. Výstava trvala do 4. 12. 2023 a byl k ní vydán katalog.

Patrik Váverka

VÝSTAVA ZBIGNIEWA KUBECZKY K ŽIVOTNÍMU JUBILEU

19. října 2023 se uskutečnila v galerii Przystanek Grafika v Muzeu tiskařství v polském Těšíně (Muzeum Drukarstwa w Cieszynie) vernisáž výstavy grafické tvorby Zbigniewa Kubeczky. Výstava se konala u příležitosti osmdesátých pátých narozenin

*Cieszyn, W. Owczarzy (vlevo) a Z. Kubeczka,
foto Beata Schönwald*

ZEMŘELA KATEŘINA VÍTEČKOVÁ

Zastihla nás smutná zpráva, že 25. října 2023 zemřela akademická malířka Kateřina Vítečková, bylo jí téměř 92 let.

Narodila se 9. 11. 1931 v Opavě. Umělecké vzdělání získala na Střední průmyslové škole textilní v Brně, kde absolvovala pod vedením prof. Mervarta v r. 1952. Ve studiu pokračovala na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Nejprve ve třídě prof. Antonína Kybala studovala textilní tvorbu, ale po roce přešla k prof. Karlu Svolinskému, kde jí byla poskytnuta větší volnost a rozmanitost umělecké tvorby. Absolvovala dřevořez k *Povídkám ze staré Francie*, které sama tiskla. Jako vynikající studentka získala ještě na této škole čestný rok.

Po ukončení svého výtvarného vzdělání se věnovala knižní ilustraci, zejména dětských knih, malbě, grafické tvorbě a tapiserii. V dřevořezu vytvořila svoje nej-

význačnější grafické dílo *Křížovou cestu*, která je umístěná v kostele sv. Františka v Praze-Chodově. Od náročné techniky dřevorezu přešla později k barevné lito-

Kateřina Vítečková, L1, 2000

grafii, která jí umožnila jednodušší práci kresbou na kameni a využití bohaté barevnosti, která se stala pro její litografie příznačná.

Od roku 1984, kdy se stala členkou SSPE, se věnovala s velkým porozuměním tvorbě exlibris, kterých vytvořila kolem jednoho sta kusů a přibližně stejný počet novoročenek. Pro její tvorbu jsou typické: tvarové zjednodušení, pastelové odstíny barev a jednoduchá kresba. Motivy nalézala v přírodě; byly to rostliny, stromy, ptáci, které přetvářela díky své fantazii v jednoduchý harmonický celek. Za svoji exlibrisovou tvorbu získala čest-

ná uznání v polském Rawiczu (1987, 1988), v roce 1993 v Jičíně a v roce 1996 na trienále v Chrudimi. Se svými exlibris se pravidelně zúčastňovala trienále v Chrudimi, Žní v Hradci Králové a zahraničních soutěží. Její grafické listy a exlibris se často objevovaly v grafických souborech vydávaných u příležitosti exlibristických akcí. Členkou SČUG Hollar se stala v r. 1990.

Svoji výtvarnou prací rozdávala radost a krásu jak dětem, tak dospělým. Stala se oblíbenou autorkou exlibris se zcela ojedinělým výtvarným pojetím knižní značky. Její drobné grafické práce zůstávají pro nás milou vzpomínkou na tuto vynikající umělkyni.

Jan Langhammer

Literatura:

Představujeme nové autory: Kateřina Vítečková. Zprávy SSPE 1 – 1984.

NEVEČEŘAL, A. *Kateřině Vítečkové k jubileu. Knižní značka 4/2011.*

ŽIŽKOVSKÝ, K. *Laskavá grafika Kateřiny Vítečkové. Knižní značka 4/2016.*

NEVEČEŘAL, Aleš. *Kateřina Vítečková. Katalogový list, SSPE, 2017.*

Osmé trienále ex libris Chrudim 1992–1995. Katalog. Ocenění tvůrci: Kateřina Vítečková.

Kateřina Vítečková. Volné krajiny. Pardubice, soukromý tisk, 1998. Soubor šesti litografií.

ZEMŘEL ING. JIŘÍ HARTMAN

V sobotu 4. listopadu 2023 se v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Ústí nad Orlicí uskutečnilo poslední rozloučení s Ing. Jiřím Hartmanem, který zemřel v sobotu 28. 10. 2023 ve věku 87 let. Jiří Hartman stál více než dvacet let v čele Klubu přátel umění v Ústí nad Orlicí a spolu s ostatními

Ing. Jiří Hartman, 2016, foto J. Šulc

členy uspořádal v Galerii pod radnicí více než dvě sta překrásných výstav, v nichž zaujímaly přední místo výstavy české soudobé grafiky a exlibris. V roce 2006 uspořádal při příležitosti svých sedmdesátých narozenin výstavu výtvarných děl ze své sbírky. Byla to pozoruhodná a hodnotná výstava, vždyť zde byla vystavena díla Františka Bílka, Linky Procházkové, Jana Trampoty, Františka Kupky, Vojtěcha Preissiga a mnoha dalších. Na této výsta-

vě mu byla udělena Cena starosty města Ústí nad Orlicí za dlouholetou kulturní činnost a propagaci města.

Další ocenění obdržel společně se svou ženou Helenou v roce 2012, byla to Cena města Ústí nad Orlicí za dlouholetou a obětavou práci v Klubu přátel umění a za osobní přínos kulturnímu životu města, zejména v oblasti výtvarného umění.

Jiří Hartman se narodil v Ústí nad Orlicí 30. 10. 1936. Vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Brně (1961) a působil v oboru ochrany rostlin v okrese Ústí nad Orlicí. Členem SSPE byl od roku 1989 a byl rovněž členem Spolku českých bibliofilů. Pravidelně se zúčastňoval sjezdů SSPE a dalších spolkových akcí se svojí milou paní. Ke sbírání exlibris, grafiky, obrazů a dalších uměleckých předmětů jej přivedla láska k umění. Organizováním výstav se snažil o přiblížení těchto krás spoluobčanům. V naší paměti nám zůstane zachován jako milý, usměvavý a skromný muž, který mnoho vykonal ve svém rodném městě na poli kulturním.

Čest jeho památce!

Jan Langhammer

Literatura:

SOUKUP, J. *Náš Jiří Hartman jubilující. Knižní značka 4/2006.*

VÝBOR SSPE. *Tři významní členové SSPE (doc. PhDr. Slavomil Vencl, DrSc., Ing. Jiří Hartman, doc. Ing. František Vaniček, CSc. Knižní značka 4/2011.*

PUBLIKACE

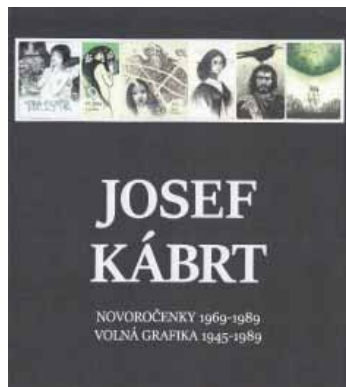
■ **SMRŽ, Jiří. Josef Kábrt. Novoročenky 1969–1989, volná grafika 1945–1989**

Podolí u Brna: Protis, 2023, 264 s. (nestránkováno), 241 obrázků, 2 fotografie, barevná obálka, 18 × 16 cm. Tisk: Podolí u Brna, Protis spol. s.r.o., 120 číslovaných výtisků, barevný digitální tisk, brožováno. ISBN 978-80-87844-25-0. Obsah: Úvodní text Jiřího Demela. Novoročenky 1969–1989 (obrazový soupis 68 novoročenek). Soupis novoročenek. Rejstřík vlastníků novoročenek. Doplňující poznámky. Volná grafika

1945–1989 (obrazový soupis 164 volných grafík). Soupis volné grafiky. Doplňující poznámky. Přílohu, novotisk grafiky Josefa Kábrta, vytiskl Petr Kábrt (4 varianty).

Cena 400 Kč. Prodej u autora přes mail vopicka2@seznam.cz.

Citace Jiřího Demela: *Na Josefa Kábrta silně zapůsobilo umění přelomu století, symbolismus a secese, obohatil je však o svou bohatou fantazii, která nemá daleko k vidění surrealistů. Každý svůj obraz opírá o mistrnou kresbu, promyšlí barevnou i prostorovou kompozici, usiluje o zachycení atmosféry. Jak sám řekl, maluje to, co se v něm děje. Perfektní kresba přímo volala po grafickém ztvárnění. Oblíbil si zejména lept a litografii, u nichž mohl jistotu kresby nejlépe uplatnit. Rád se vracel k námětům svých obrazů, filmů i k námětům, které v něm vzbudila četba literárních děl. Zejména miloval díla F. Villona, Jaroslava Seiferta, Franze Kafky, K. J. Erbena, oslovovaly jej i náměty biblické (Píseň písni, Janovo zjevení).*

■ **KŘÍŽ, Luděk – VÁVERKA, Patrik. Petr Minka. Exlibris 1998–2023**

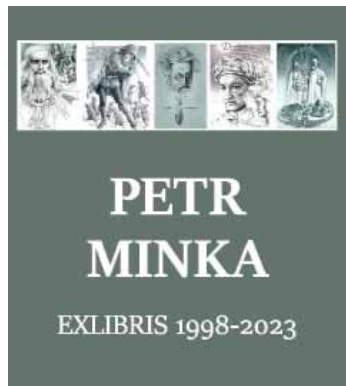
Podolí u Brna: Protis, 2023, 176 s. (nestránkováno), 154 obrázků, 4 fotografie, barevná obálka, 18 × 16 cm. Tisk: Podolí u Brna, Protis, 120 číslovaných výtisků, barevný digitální tisk, brožováno. ISBN 978-80-87844-24-3.

Obsah: Rozhovor s výtvarníkem. Exlibris 1998–2023 (obrazový soupis 121 exlibris a dále 30 jejich kresebných návrhů). Soupis exlibris. Rejstřík vlastníků exlibris. Doplňující poznámky. Součástí knihy je originální exlibris pro edici LP.

Citace rozhovoru s P. Minkou:

Jakou roli hraje exlibris ve Vaší tvorbě?

Velmi významnou. Baví mě a jsem rád, že sběratelům stojí za to si u mě exlibris objednávat. Každé exlibris je výzva. Jako bonus vidím to, že se dozvím spoustu nových věcí o lidech, událostech a fenoménech, o kterých jsem věděl zatím jen málo, nebo vůbec. Dodržuji pravidlo, že námět exlibris musí vyhovovat zadavateli i autorovi, ale prvotní návrh námětu vychází od zadavatele. Pokud se dohodneme, pak nastává fáze hledání materiálů a skicování, než si ujasním, jak to provedu ve finální grafické technice. Bývá to i docela vzrušující proces.

Na mnoha Vašich exlibris jsou zobrazeny portréty známých osobností. Proč právě portréty či postavy?

Já jsem se vždycky ze všeho nejvíc cítil figuralistou a námětově mě zajímá především člověk. Portréty známých osobností jsou krásná disciplína, o psychice každé z nich se zároveň také něco zajímavého dozvím a snažím se, aby to ve výsledném portrétu bylo poznat. Zajímavé je také vytváření fiktivních portré-

tů známých lidí, jejichž podoby se nedochovaly, tj. představit si je a nakreslit jejich portrét jen na základě toho, co se o nich dozvím a jaký ve mně vyvolali pocit.

■ **Sborník pro exlibris a drobnou grafiku 2023**

Praha: SSPE, 2023, 174 s., tištěno barevně, 612 obrázků (včetně obrázků na obálce), 52 fotografií, 22 × 16,7 cm, lepená vazba, redaktor Ing. Ladislav Žák. ISBN 978-80-908969-3-2. Obálka, grafické řešení a příprava tisku Stáňa Laňková, Praha. Tisk: Praha, Fastr typo-tisk, 500 výtisků. Věnováno jubileím Maxe Švabinského, Miroslava Houry, Vladimíra Suchánka a Karla Žižkovského. Sborník má 22 samostatných statí, úvodní článek Přání na cestu (s anglickým překladem), kalendárium – jubilanti 2023, malé připomenutí sportovního výročí (lukostřelba), možné okénko do budoucnosti

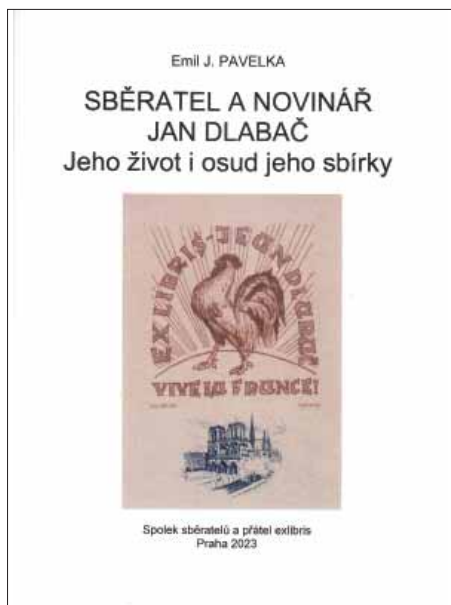
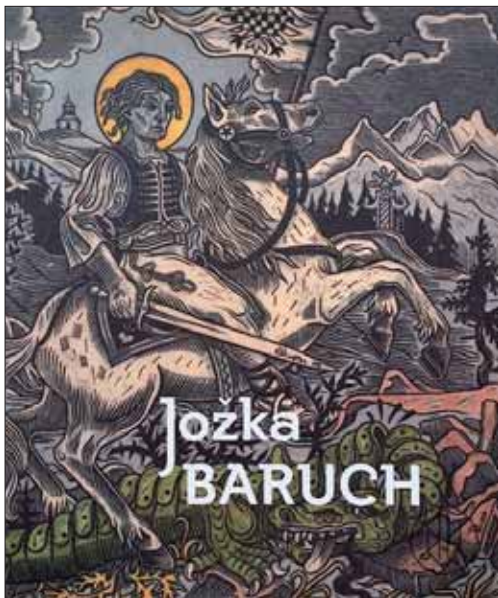

(umělá inteligence), pojednání ze života Spolku, malé shrnutí (s anglickým překladem) a závěrečné slovo předsedy. Statě: ŽIŽKOVSKÝ, K. *Jak se vám daří, Mistře, tam nahoře? Vzpomínka na národního umělce Maxe Švabinského.* ORT, J. *Nanebevzetí výtvarníka Miroslava Houry.* SUCHÁNKOVÁ, Z. *K nedožitým 90. narozeninám mého manžela Vladimíra Suchánka.* SASSMANN, A. *Karel Žižkovský, živoucí legenda.* ŽIŽKOVSKÝ, K. *Očarován Krysařem.* ORT, J. *O životních peripetiích Jaroslava Klápště.* KOULOVÁ, L. *Jaroslav Klápště.* JELEN, O. *Akademická malířka a restaurátorka Veronika Jelenová.* ŽÁK, L. *Spiritus vincit... (Jan Blažej Santini-Aichel).* ŠMIDRKAL, P. *Nečekané zjevení v oceánu malby a grafiky: Josef Schejbal.* PARÝZKOVÁ, J. *Souvislosti námětů soukromých exlibris s ilustracemi v tvorbě Toyen a pokus o upřesnění jejich dato-*

vání. PARÝZKOVÁ, J. *Grafické miniatury z produkce Lyry Pragensis v letech 1970–1979. Grafické miniatury z produkce Lyry Pragensis v letech 1980–1989.* ŠMIDRKAL, P. *Svět zdánlivosti Václava Mezery.* FIBIGER, M. *Exlibris. Vzpomínka Milana Fibigera.* KOPECKÝ, J. *Milan Fibiger, malíř a ilustrátor.* ČERNOCH, F. *Nedocenený odkaz (Karel Kuneš).* DITRYCH, B. *Stromy, kmeny, kořeny (Karel Demel).* DVORÁČEK, F. *Emanuel Ranný ml. + Emanuel Ranný st.* ŽÁK, L. *Petr Alois Hampl.* VYŠOHLÍDOVÁ, M. *Slavné správě Národního musea v Praze. Trnitá cesta knihovny a sbírky exlibris do fondů Knihovny Národního musea.* KŘÍŽ, L. *Německojazyčné autorky exlibris pocházející z českých zemí. Emma Löwenstammová. Lilli Gödl-Brandhuberová. Franziska Romana Jaksch von Wartenhorst. Otty Schneiderová.* NESTERENKO, P. *Barevný svět v dílech Arkadije a Hennadije Pugačevských.* PETŘÍK, M. *Trienále – nové příběhy.*

■ **Jožka Baruch**

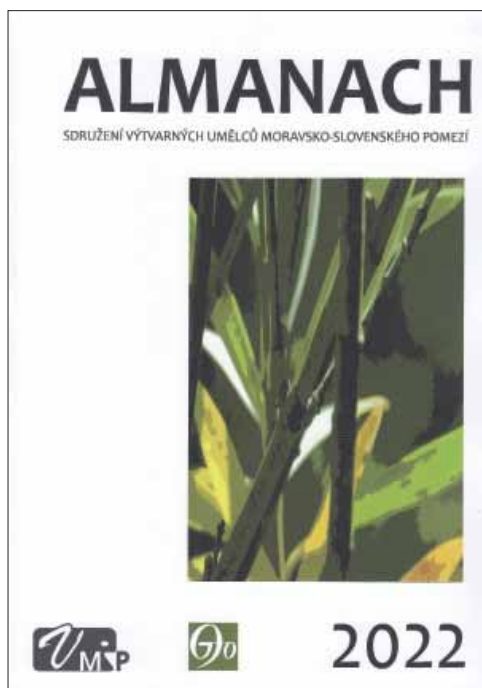
Praha: Johana Růžičková – Vsetín: Muzeum regionu Valašsko, 2022, 128 s., 203 obrázků (z nich 37 exlibris, 7 novoročenek a 5 příležitostných grafik), 20 fotografií, pevná vazba s přebalem, 27,5 × 23, 5 cm. ISBN 978-80-87614-65-5. Autoři textů: ak. mal. Drahomíra Baruchová-Dvořáková, PhDr. Iva Knobloch, Mgr. Olga Méhešová, PhDr. Tomáš Mikulaščík, PhDr. Alena Podzemná, doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D., Mgr. Lenka Valečková, Mgr. Kamila Valoušková. Tisk: Praha, Tiskárna Indigo-print, náklad 500 kusů. Obsah: Životní osudy Jožky Baruch. Jožka Baruch tvořící, inspirující. Návrhy gobelínů a koberců. Knižní kultura. Baruchovo okouzlení Slezskými písněmi a jeho vřelý vztah k Petru Bezručovi. Jožka Baruch a reklama. Ex libris. Dekorativní předměty a hračky. Úryvky z knihy *Ludé z poza Junákova*. Vzpomínky ak. mal. Drahomíry Dvořákové-Baruchové. Výstavy a životopisná data. Summary. Seznam literatury.

■ **PAVELKA. Emil J. *Sběratel a novinář Jan Dlabač. Jeho život i osud jeho sbírky***
 Praha: SSPE, 2023, 16 stran, 22 obrázků exlibris, obálka s titulem a 4 obrázky exlibris, 21 × 15 cm. ISBN978-80-908969-4-9. Tisk: Plzeň, Tiskárna Král, barevný digitální tisk, 80 výtisků. Text ze strojopisu přepsala Martina Vyšohlíková, K tisku připravil Ing. Jan Langhammer, CSc. Tato brožura je čtvrtá z řady strojopisů dr. E. J. Pavelky, které vydal Spolek tiskem. Původní konečný text E. Pavelky pochází z roku 1969. Jan Dlabač (1897–1977) byl redaktorem, novinářem a překladatelem z francouzštiny. Po 1. světové válce se věnoval sbírání exlibris, jeho sbírka byla neúspěšně prodána v Zinkově aukci r. 1937. Poté se věnoval filatelii, kde dosáhl světového věhlasu a ocenění.

■ **XVII. trienále českého exlibris 2023**

Praha: SSPE, 2023, 66 s. (nestránkováno), 98 obrázků, 1 fotografie, obálka s titulem, brožováno, 21 × 15 cm. Grafická úprava: Mgr. Veronika Hanušová. Tisk: Týn nad Vltavou, Tiskárna Vltavín, náklad 400 kusů. ISBN 978-80-908969-5-6. Vydáno u příležitosti konání XVII. trienále českého exlibris 2023, Teplice. Obsah: PETŘÍK, M. Úvod (s anglickým překladem). Ceny XVII. trienále českého exlibris 2023. Autoři navrzení na ocenění. Cena trienále ve studentské kategorii. Navrzení na cenu ve studentské kategorii. Jmenný seznam autorů a děl. Jmenný seznam studentů a děl. Tiráž. Soutěže se zúčastnilo 42 českých autorů a autorek a 42 studentů a studentek. Uspořádání trienále a tisk katalogu podpořily: Ministerstvo kultury ČR a město Teplice.

■ **Almanach Sdružení výtvarných umělců moravsko-slovenského pomezí 2022**

Ročník XXVII. 164 stran, 672 obrázků a fotografií (z nich 82 exlibris a novoročenek), 29,7 × 21 cm. Redaktor: Milan Bouda. Grafická úprava: František Slovák. Tisk: Brno, POINT CZ, barevný digitální tisk, 100 výtisků. ISBN 978-80-908544-1-3.

Z mnoha článků vyjímáme: Jubilanti: Josef Herčík 100, Karel Demel 80, Jiří Brázda 70, Vítězoslav Chrenko 70. Karel Chaba, malby a grafika. Vlčnovjan Karel Beneš. Linoryty, dřevořezby, kresby, ilustrace (Pavel Hanák). Členové: Milan Bouda, Pavel Hanák, František Slovák, PF 2023. Novoročenky našich přátel. Exlibris: Milan Bouda, František Slovák, Pavel Hanák. Kalendárium. S obdivuhodnou pravidelností vychází tento almanach každoročně od roku 1997. Především

velkým množstvím ilustrací a fotografií přináší informace o výtvarném dění na Slovácku a v sousední části Slovenska. Část obsahu je věnována exlibris a novoročenkám.

ČASOPISY

■ EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 123, 3/2023, Finsko

Časopis má na titulní a zadní stránce obálky reprodukce exlibris s námětem pohádkového Pinocchia; uvnitř časopisu je článek *Pinocchio v italském Bodio Lomnago*. V úvodním článku editora (Tauno Piironen) *Je příliš pozdě k probuzení?* je reprodukováno autoru neznámé exlibris od Josefa Barucha pro BBB (dva čerti lisují v knize knihomila, dvoubarevný dřevoryt z r. 1933). Raine Raitio představuje exlibris své soukromé knihovny na různá témata. Johannes Juhansoo (1919–1994) byl významný estonský tvůrce exlibris, vytvořil více než 1300 exlibris technikou dřevorytu. Německá DEG předala svůj rozsáhlý archív do Muzea Schloß Burgk. Rakouská a belgická secesní exlibris. Sběratel Heikki Aho podává zprávu o svém exlibris. Leda s labutí jako téma exlibris (Josef Hodek, Josef Weiser, Antonín Odehnal, Jana Čapková). Jonas Person (1887–1952), finský malíř. Exlibris osobností: Aleko Lilius (1890–1977), novinář a spisovatel, vlastnil exlibris od B. Lindholma. Série exlibris časopisu Nuori Voima 11/1933. Hudební nástroje jako téma pro exlibris. Slovenská exlibris.

■ GRAFIEKWERELD, No. 3., 2023, Nizozemsko

Úvodní článek je věnován malířce a grafičce Joanně Quispelové, která má vášeň pro barvy a pro vše co vidí; ve své téměř realistické malířské tvorbě používá olejomalbu a pastel a v grafické tvorbě linoryt. Další článek je věnován **Tomáši Hřivnáčovi** a tentokrát především jeho grafikám ilustrujícím známá literární díla Franze Kafky (Amerika, Proces, Proměna) a jeho „kafkovským“ exlibris. Třetí článek pojednává o ilustrátoru, karikaturistovi a tvůrci exlibris Benu Horsthuisovi (1918–1998); je zde zobrazeno 17 jeho exlibris, většinou se jedná o ofsetové reprodukce kreseb. Kaligrafická exlibris a titulní stránky knih jsou dílem Susanne Heynemannové (1913–2009), nizozemské typografky a grafické designérky, jejíž život a dílo jsou předmětem posledního článku.

VÝSTAVY

Galerie HOLLAR, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

- 4. 1. – 28. 1. 2024 Jubilanti Hollaru
- 1. 2. – 3. 3. 2024 Renáta Fučíková, knižní ilustrace, poštovní známky, kresby
- 7. 3. – 31. 3. 2024 O pohybu
- 4. 4. – 5. 5. 2024 Ladislav Čepelák

Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje, Smetanovy sady 1, 301 00 Plzeň

- 3. 1. – 29. 2. 2024 Josef Váchal, exlibris, knižní grafika

Galerie Evropského domu, náměstí Republiky 12, 301 00 Plzeň

- 30. 1. – 23. 2. 2024 Grafické techniky: litografie, serigrafie, počítačová grafika,

Galerie U Kellerů, náměstí Kašpara Šternberka 68, 338 28 Radnice

- 4. 12. 2023 – 14. 1. 2024 Blanka Votavová, volná grafika, exlibris, novoročenky
- 15. 1. – 25. 2. 2024 Eva Roučka, kresby, keramika
- 26. 2. – 7. 4. 2024 Jaroslav Votlučka a Karel Votlučka, volná grafika, exlibris, novoročenky
- 8. 4. – 19. 5. 2024 Olga Vychodilová, volná grafika, exlibris

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze 5. 9. 2023** se konala v Praze, Banskobystrická 1, za vedení předsedou M. Petříkem a za účasti dvou členů výboru, kooptovaného člena výboru MUDr. L. Vaňka a archivářky M. Novotné. Budou převezeny panely z výstavy 23 + 23 z Itálie do Teplic a italská část bude vystavena v Teplicích v hotelu Panoráma, místě konání sjezdu SSPE. Po provedení inventury v archivu SSPE budou zbytné a neprodejné publikace předány organizacím, např. ZUŠ. Publikace P. Šmidrkala *Josef Multrus. Hořké tóny* bude prodávána společně s publikacemi SSPE. Tři různé grafické listy Jaroslava Nováka budou zařazeny do prodeje. Pan Gustav Erhart připraví k vydání několik katalogových listů, např. Jan Konůpek a Alena Bílková. Byla projednána příprava sjezdu SSPE v Teplicích 6.–8. 10. 2023. V rámci sjezdu bude uspořádáno XVII. trienále českého exlibris, tj. vydán katalog, uspořádána výstava a předána ocenění v Zahradním domě v Teplicích 6. 10. 2023 za účasti představitelů města, oceněných autorů a hostů. Hedwig Pauwels bude požádán o zhotovení gratulačních grafik pro jubily SSPE v r. 2024.

■ **Výborová schůze 7. 11. 2023** se konala jako distanční a byla řízena předsedou M. Petříkem za účasti čtyř členů výboru. Bylo projednáno předběžné vyúčtování XVII. trienále českého exlibris (zatím ztrátové) a sjezdu SSPE v Teplicích (zatím s mírným ziskem). Hedwig Pauwels souhlasí se zhotovením grafik pro jubily SSPE pro r. 2024. Žeň exlibris 2023 uspořádá v r. 2024 paní M. Rumlarová s dalšími spolupracovnicemi, SSPE přispěje částkou 20.000 Kč na katalog, výstava v březnu až dubnu 2024. Uspořádání sjezdu SSPE v Lanškrouně bude projednáno s Mgr. Jaroslavem Čadou. Historické dokumenty SSPE bude shromažďovat Mgr. Jakub Pich, bude provedena jejich digitalizace. Adventní večer se bude konat 9. 12. 2024 v hotelu Absolutum v Praze-Holešovicích.

Z DOPISŮ

Pár slov ke knize P. K. Nováka *Otto Stritzko známý i neznámý*

Kniha přibližuje čtenáři život a dílo malíře, grafika a restaurátora Otto Stritzka (1908–1986) od jehož narození uplynulo 115 let. Rodák z Jaroměřic nad Rokytnou se přestěhoval v roce 1920 do Moravských Budějovic, kde prožil své mládí. Po návratu z pražských studií odešel s manželkou Marií, rozenou Florianovou, do Staré Říše.

Pomineme-li Prahu a Brno, kde studoval, jsou s jeho životem spjaty Jaroměřice nad Rokytnou, Moravské Budějovice a Stará Říše.

Kniha má 480 stran, 32 kapitol, větší formát, vázaná, celobarevná, s fotografiemi a reprodukcemi obrazů, kreseb a grafik Otto Stritzka. Samostatná, nikoliv menší část, je věnována svérázným Stritzkovým textům, které většinou psal foneticky, s notnou dávkou humoru a nadsázky. Uvádím například

studii *Jak Žižka dobýval hrad Sádek* nebo reportáž *Cestou ze Staré Říše do Jihlavy*, která je tištěna z rukopisu poprvé a doplněna půvabnými obrázky, či historiku *Křečci a sviňa*. Čtenáře zaujme i text *Můj zatím poslední průšvih* o zničení gramodesky na MNV ve Staré Říši. Významné místo má v knize Stritzkova korespondence s Josefem Florianem, Jakubem Demlem, Janem Čepem, Bedřichem Fučíkem, Timotheem Vodičkou, Jindřichem Chalupeckým a jinými osobnostmi kulturního života. Kniha obsahuje i různá oznámení a dokumenty. Zvláštností je například parte, které si umělec vytvořil osm let před smrtí.

Není bez zajímavosti, že Stritzko prožil i léta odříkání a někdy až nouze, neboť nasměl svá díla vystavovat vzhledem k tomu, že jeho syn i bratr emigrovali do SRN a jeho zeť byl komunisty pronásledovaný básník Ivan Martin Jirous.

Nedílnou součástí knihy jsou vzpomínky pamětníků, kunsthistorická studie i uvedení do díla manželky Marie Florianové, která tvořila i půvabná exlibris (například pro Emanuela Fryntu), vzpomínky dcery Juliany Jirousové, vynikající malířky, a dvou Stritzkových vnuček: malířky a básničky Marty a spisovatelky Františky. Ottu Stritzka a jeho i Florianovu rodinu jsem osobně poznal a ve Staré Říši jsem často pobýval.

Knihu jsem vydal za pomoci sponzorů ve svém malém nakladatelství MOTÝLEK v Moravských Budějovicích. Náklad 600 kusů. Cena 777 Kč, ale pro členy SSPE, v němž jsem členem od roku 1974, pouze 700 Kč.

Se srdečným pozdravem Pavel Kryštof Novák

PLACENÍ ČLENSKÝCH PŘÍSPĚVKŮ V ROCE 2024

Členské příspěvky pro rok 2024 se podle usnesení valné hromady konané v Praze dne 25. 3. 2023 nezvyšují a zůstávají na hodnotě 1 000 Kč pro české členy a 1 500 Kč (60 eur) pro zahraniční členy (včetně zvýšených nákladů na poštovné 500 Kč). Čeští členové, kteří dovrší v roce 2024 věk 80 let (a starší), platí snížený příspěvek 400 Kč. Členové kteří dovrší v roce 2024 věk 90 let (a starší), členský příspěvek neplatí. Studenti do 26 let platí rovněž příspěvek 400 Kč. Čestní členové spolku členské příspěvky neplatí. Členské příspěvky je možno platit v hotovosti u pokladníka spolku, např. na valné hradě, dále vkladem nebo bankovním převodem na účet Spolku: číslo účtu 2501272505/2010, variabilní symbol = evidenční členské číslo, a případně poštovní poukázkou. Do zprávy pro příjemce uvádějte: jméno – příspěvek 2024. Nežtěžujte, prosíme, identifikaci svých plateb!

Pro zasílání plateb ze zahraničí platí číslo účtu vedeného v EUR:

IBAN: CZ3020100000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX, Fio banka, a. s., se sídlem V Celnici 1028/10, 110 00 Praha 1.

Pokud chcete být i v příštím roce členy našeho spolku, uhradte členské příspěvky nejpozději do 31. března 2024. Pokud se rozhodnete členství ve Spolku ukončit, oznamte to výboru Spolku rovněž do 31. 3. 2024. Členům, kteří nezaplatí včas členské příspěvky, pozastavíme rozesílání spolkových publikací.

Výbor SSPE

ŽIVOTNÍ JUBILEA ČLENŮ V ROCE 2024

■ **Padesát let:** 10. 1. Patrik VÁVERKA, 11. 1. Mgr. Vlasta ŠUHAJDOVÁ, 12. 7. Bc. Vladimír KUBÁNEK, 15. 8. Ing. Radomír PAVLÍK, 12. 9. Ewa GRIGAR, Ph.D.

■ **Padesát pět let:** 28. 1. MUDr. Daniel ČERNÝ, 7. 4. PhDr. Štěpánka BĚHALOVÁ, Ph.D., 10. 5. Petr BRABENEC, 2. 8. Tomáš KYSELA, 5. 11. Libor ŠTEFFEK.

■ **Šedesát let:** 31. 1. PhDr. Radek MIKULKA, 14. 3. Ladislav BJAČEK, 10. 4. Milena NEDVĚDOVÁ, 20. 5. Jana KUREŠOVÁ.

■ **Šedesát pět let:** 30. 1. Miroslav PETŘÍK, 14. 3. PaedDr. Josef ZEDNÍK, 1. 4. Ing. Oldřich HAKEN, 2. 4. Ing. Miloslav BURDÁTŠ, 7. 7. Ing. Hana KORANDOVÁ, 26. 9. Ing. Rudolf PELEŠKA, 12. 11. Jana KOTSCHOVÁ, 1. 12. Miroslava WEISOVÁ, 25. 12. Miroslav POŠVIC.

■ **Sedmdesát let:** 5. 1. Mgr. Josef DUDEK, 11. 3. JUDr. Tomáš KOTOUČ, 17. 4. Růžena BURIANOVÁ, 20. 4. Petr KARFÍK, 31. 7. Ing. Jiří SMRŽ, 7. 9. PaedDr. Jaroslava BOHÁČOVÁ, 20. 9. MUDr. Luboš VANĚK, 24. 12. Anna TICHÁ, 25. 12. Ing. arch. Aleš VOJTASÍK.

■ **Sedmdesát pět let:** 29. 1. Marie SEDMÍKOVÁ, 13. 2. JUDr. Martin KORBAŘ, 22. 3. JUDr. Marie Emilie GROSSOVÁ, 18. 4. Ing. Antonín SPRINZ, 19. 4. akademická malířka Michaela LESAŘOVÁ-ROUBÍČKOVÁ, 26. 4. Hana ŠAVLOVÁ, 23. 6. Ing. Bohumil HOLUB, 9. 7. PhDr. Zdeněk ČUBRDA, 6. 9. akademický malíř Gennadij ALEXANDROV, 17. 10. Tomáš KUBÍČEK, 9. 11. Ing. Lubomír ŠETLÍK, 26. 12. Ing. Martin GAJDOŠ.

■ **Osmdesát let:** 11. 1. MUDr. Danuše BAREŠOVÁ, 26. 2. Renata FRANČÍKOVÁ, 23. 3. MUDr. František NEDĚLNÍK, 30. 3. Milan BOUDA, 3. 5. Bc. Jindřich HOTOVÝ, 16. 5. Dr. Norbert HILLERBRANDT, 22. 5. Karel URBAN, 10. 10. Jan SEEMAN, 5. 11. Ing. Stanislav VOLF, 7. 12. MUDr. Miroslav MACEK.

■ **Osmdesát pět let:** 26. 2. Dipl. Ing. Karel KORB, 2. 4. Vladimír POSPÍŠIL, 26. 5. Zdenka ČENSKÁ, 30. 6. Marie SUCHARDOVÁ, 2. 9. Ing. Jana PARÝZKOVÁ, CSc., 23. 9. Ing. Jan LANGHAMMER, CSc., 13. 10. Ing. Jan HAVLÍK, 5. 11. Jaroslava LATOVÁ, 11. 11. Lode-wijk DEURINCK, 14. 11. PhDr. Jiří ORT, 25. 11. Jaroslav ŠTOREK.

■ **Devadesát let:** 20. 6. Jitka ZACHOVALOVÁ, 8. 8. Hedwig PAUWELS, 16. 8. Zdeněk KONEČNÝ, 22. 9. Mgr. Jarmila JANKŮ.

■ **Devadesát pět let:** 27. 9. akademická malířka Daniela BENEŠOVÁ.

Výbor SSPE všem jubilantům srdečně blahopřeje.

Prosíme členy-jubilanty, kteří nechtějí být uvedeni v příštím roce v tomto seznamu, aby to sdělili v průběhu roku 2024 redaktoru Knižní značky.

Vlastimil Sobota, L1, 2023

ZMĚNY ČLENSTVÍ

- **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10801 Mgr. Jakub PAVLOVSKÝ, Mezibranská 1450/13, 110 00 Praha.
- **ZMĚNA ADRESY:** 10646 Jaroslav BARTÁK, K lázním 322/5, 153 00 Praha; 10540 Josef KOUŘIL, Činžovních domů 141, 533 54 Rybitví; 10341 Ing. Bc. Jitka ŠÁLENÁ, Pivovarská 145, 375 01 Týn nad Vltavou.
- **ZEMŘELI:** Ing. Jiří HARTMAN z Ústí nad Orlicí (†28. 10. 2023), akademická malířka Kateřina VÍTEČKOVÁ z Prahy (†25. 10. 2023).

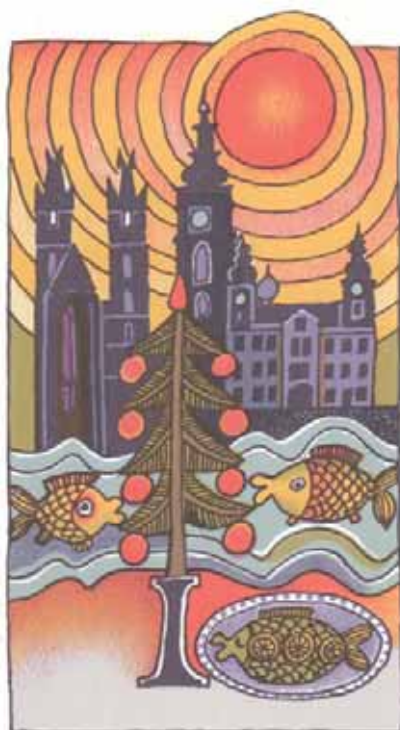
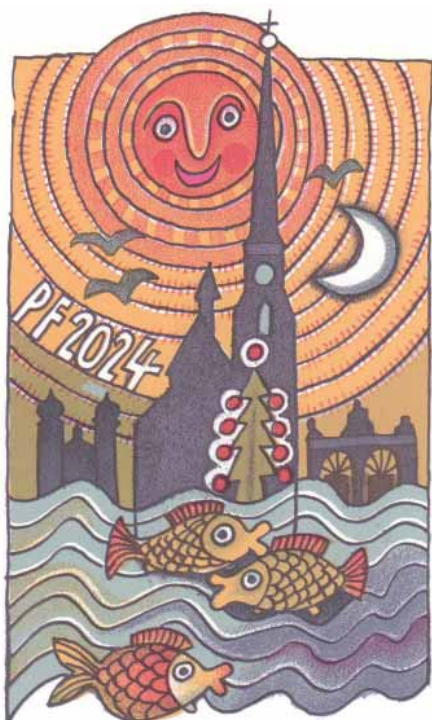
Výbor SSPE

VALNÁ HROMADA SSPE PRAHA 2024

Výbor SSPE srdečně zve členy SSPE na valnou hromadu, která se bude konat v sobotu 23. 3. 2024 od 9 hodin v Domě dětí a mládeže Karlínské spektrum, Karlínské nám. 7, Praha-Karlín.

Účastníci obdrží hodnotný grafický list. Bude zde možno zakoupit publikace, grafické soubory a jednotlivé grafické listy vydávané SSPE.

Po oficiální části valné hromady bude sál k dispozici pro výměnu do 13 hodin.
Výbor SSPE

Jana Vacková, L1, 2023

Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.

Poštovní adresa: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha. Webové stránky: www.sspe.cz.

Webové stránky: www.sspe.cz.

Číslo účtu/Konto:

2501272505/2010 v CZK, Fio banka, a. s., se sídlem V Celnici 1028/10, 110 00 Praha 1.

Číslo účtu/Konto:

2001272509/2010 v EUR, IBAN: CZ3020100000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX, Fio banka, a. s., se sídlem V Celnici 1028/10, 110 00 Praha 1.

Předseda: **Miroslav Petřík**, Tyršova 26, 375 01 Týn nad Vltavou.

E-mail: petrikjudo@seznam.cz. Mobil: 602 154 055.

Hospodářka a členská evidence: **Mgr. Jarmila Špačková**, Čajkovského 914/54, 500 09 Hradec Králové. E-mail: pausinka@gmail.com. Mobil: 606 610 698.

Redaktor Knižní značky: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň. E-mail: langhammer.jan@quick.cz.

Telefon: 377 265 076.

Redaktor Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku: **Ing. Ladislav Žák**,

Hrdličkova 2189/12, 148 00 Praha. E-mail: zaking@volny.cz. Mobil: 602 211 704.

Archivářka: **Marta Novotná**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.

E-mail: marta.no@seznam.cz. Mobil: 724 781 294.

Přílohy: Pozvánka na valnou hromadu.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 4/2023

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@quick.cz.

Redakční kruh: Bedřich Kocman, PhDr. Jiří Ort, Mgr. Alois Sassmann, Ing. Ladislav Žák a RNDr. Karel Žižkovský.

Jazyková korektura: Mgr. René Keller.

Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Grafická úprava a tisk: SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.

Náklad 450 výtisků.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha, pro své členy čtyřikrát ročně. ISSN 1211-3840. MK ČR E 11475.

Rozesílá: ADISERVIS Praha.

Toto číslo vyšlo 31. 12. 2023. Redakční uzávěrka příštího vydání je 29. 2. 2024.

Kateřina Vítečková, L1, 1996. Grafici Hollaru dětem, 1997

Vlastimil Sobota, kresba, 2023

Spolek sběratelů a přátel exlibris byl založen 16. listopadu 1918 pod názvem Československý spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze.

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Na titulní straně: Jan Kavan, lept, 2023.